ISSN: 2586-923X E-ISSN: 2630-0362

JMND
Journal of MCU NakhonDhat
วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

ปีที่ 11 ฉบับที่ 9 (กันยายน) : Vol.11 No.9 (September 2024)
https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND
pp: 56-66

บทความวิจัย : Research article

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2*

INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING ACADEMIC ADMINISTRATION REGARDING DEVELOPMENT OF LEARNING PROCESS IN SCHOOLS UNDER BANGKOK SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

จารุวรรณ เกตุศรีรักษ์*, สมบัติ เดชบำรุง, สมใจ เดชบำรุง, วิโรจน์ สุรสาคร, จามจุรี จำเมือง
Jaruwan Ketsriruk*, Sombat Dejbamrung, Somchai Dejbamrung, Wirot Surasacron, Jamjuree Jammuang
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
Faculty of Arts and Sciences, Southeast Asia University, Bangkok, Thailand
*Corresponding author E-mail: jaruwan.nada@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 2) การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 6,291 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 364 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้ตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 6 สหวิทยาเขต เทียบสัดส่วนประชากรแต่ละสหวิทยาเขต และจับฉลากรายชื่อครูตามสัดส่วนจำนวนประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.78) 2) การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.78) และ 3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารงานวิชาการ, การพัฒนากระบวนการเรียนรู้, สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

* Received July 25, 2024; Revised August 27, 2024; Accepted September 4, 2024

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) The innovative leadership of school administrators under Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2, 2) The academic administration regarding development of learning process in schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2, and 3) The Innovative Leadership of school administrators affecting to the academic administration regarding development of learning process in schools under Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2. This research was a quantitative research. The population consisted of 6,291 teachers in schools under the Office of the Secondary Education Service Area 2, and the sample consisted of 364 teachers in schools under the Office of the Secondary Education Service Area 2, Bangkok. The sample size was determined by using the Krejci and Morgan's table and stratified random sampling method. Six sub-campuses were selected, the population proportion of each sub-campuse, and teachers were drawn by lottery according to the population proportion. The research instrument consisted of a questionnaire. Data analysis methods included frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. The research findings that: 1) The innovative leadership of school administrators under Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2 were a highest level, ($\bar{x}$ = 4.51, S.D. = 0.78) 2) The academic administration regarding development of learning process in schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2 were a highest level, ($\bar{x}$ = 4.53, S.D. = 0.78) and 3) The Innovative Leadership of school administrators affecting to the academic administration regarding development of learning process in schools under Bangkok Secondary Educational Service Area Office 2 was found statistically significant at .01 level

Keywords: Innovative Leadership of The Administrators, Academic Administration, Learning Process Development, The Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

บทนำ

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งด้านวิทยาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นสังคมที่ต้องอาศัยความรู้ (Knowledge Based Society) ซึ่งมีผลทำให้การบริหารการศึกษาของไทยอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการแข่งขัน ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้และปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพคน การพัฒนาคนให้มีคุณภาพต้องเริ่มด้วยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลและสังคมไทย เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ผู้นำจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีความชำนาญในการประยุกต์ใช้ ทั้งวิธีคิดวิธีการทำงาน มีความซื่อสัตย์และพร้อมทั้งเปิดโอกาสรับข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพพัฒนาผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความยั่งยืนของในการพัฒนาองค์กรให้ก้าวทันเทคโนโลยี ในยุคโลกาภิวัตน์ผู้นำต้องมีความเชี่ยวชาญทางด้านนวัตกรรมที่แปลกใหม่ เพื่อนำมาพัฒนาและยกระดับในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

เพราะนวัตกรรมเป็นทั้งสิ่งที่จับต้องได้และอยู่บนโลกออนไลน์ ผู้บริหารจึงต้องสร้าง ความตระหนักถึงความสำคัญของการนำนวัตกรรมลงสู่สถานศึกษา ให้กับครูผู้สอนให้นำนวัตกรรม มาประยุกต์ใช้ในภาระงานของตัวเอง การศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนา เพื่อให้องค์กรก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี (พรพิมล อินทรรักษา, 2564)

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่สุด ตามจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และยังเป็นตัวชี้วัดความสามารถและสำเร็จในการบริหารของผู้บริหาร สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารอาจประสบปัญหาในการบริหารค่อนข้างมาก เพราะเนื่องจากการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นนับตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน พบว่า การดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษาประสบปัญหาหลายประการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่รับผิดชอบสูงสุดในการจัดการศึกษาอย่างเสมอภาคและทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ และการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) กล่าวได้ว่าผู้บริหาร คือ ผู้นำที่มีความสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำเป็นกระบวนการหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้อิทธิพลจูงใจบุคคลหรือกลุ่มงานให้ปฏิบัติกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยการใช้อำนาจหน้าที่ที่ตนมีอยู่ ต่อผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความเชื่อ ความศรัทธา การยอมรับ จนกระทั่งยอมอุทิศตนเพื่อทำงาน ด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ เพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) จึงมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบันเป็นอันมาก เนื่องจากผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะมีพฤติกรรมที่หลากหลาย ในการทำให้เกิดอิทธิพล ในการใช้กระบวนการ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร (รุจิรัตน์ นาคะรัมภะ, 2554) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นขอบข่ายหนึ่งของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันแก้ปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (จันทรานี สงวนนาม, 2545) ดังนั้น การจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้จัดการเรียนรู้ จะต้องอาศัยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ไปในทิศทางเชิงสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น และการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน ที่สามารถพัฒนาส่งเสริม และการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสร้างและขยายองค์ความรู้

ใหม่ ๆ ต่อระบบการศึกษาต่อไป โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของบริพัฒน์ สารผล ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) การมีความคิดสร้างสรรค์ 3) การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม 4) การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และ 5) การบริหารความเสี่ยง (บริพัฒน์ สารผล, 2565) และขอบข่ายการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 10 ด้าน คือ 1) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 2) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่น 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียน รักการอ่านและใฝ่รู้ 4) ปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม 5) จัดบรรยากาศ 6) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 7) การนิเทศการเรียนการสอน 8) ส่งเสริมให้ใช้การวิจัย 9) ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา และ 10) จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 6,291คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง 364 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยแบ่งเป็นสหวิทยาเขต จำนวน 6 สหวิทยาเขต เทียบสัดส่วนประชากรแต่ละสหวิทยาเขต และจับฉลากรายชื่อครูแต่ละสหวิทยาเขตตามสัดส่วนจำนวนประชากร ได้ดังนี้ 1) สหวิทยาเขตนวมินทร์ จำนวน 8 โรงเรียน จำนวนครู 1,161 คน จำนวนตัวอย่าง 67 คน 2) สหวิทยาเขตวชิรบูรพา จำนวน 7 โรงเรียน จำนวนครู 916 คน จำนวนตัวอย่าง 53 คน 3) สหวิทยาเขตภาคีนพวัฒน์ จำนวน 9 โรงเรียน จำนวนครู 1,006 คน จำนวนตัวอย่าง 58 คน 4) สหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ จำนวน 9 โรงเรียน จำนวนครู 883 คน จำนวนตัวอย่าง 51 คน 5) สหวิทยาเขตรัชวิภา จำนวน 10 โรงเรียน จำนวนครู 1,247 คน จำนวนตัวอย่าง 72 คน และ 6) สหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ จำนวน 9 โรงเรียน จำนวนครู 1,078 คน จำนวนตัวอย่าง 63 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งออกแบบในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อวัดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการด้านกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 10 ด้าน แบบสอบถาม ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเรียงจากค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อยที่สุด คือ 5, 4, 3, 2, 1 ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา/การบริหารงาวิชาการด้านกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา/การบริหารงานวิชาการด้านกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา/การบริหารงานวิชาการด้านกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา/การบริหารงานวิชาการด้านกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา/การบริหารงานวิชาการด้านกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมและแบบสอบถามที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างเป็น แบบสอบถาม ภายใต้การแนะนำ และคำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและการปรับปรุงพัฒนา

2. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถาม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติงาน โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าอยู่ในช่วงระหว่าง 0.8 - 1.0

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 30 คน

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณและวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .994

5. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ไปยังครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ออนไลน์ได้รับแบบสอบถามออนไลน์ตอบกลับคืนมา จำนวน 364 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาและทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานใช้ความถี่ (f) และร้อยละ (%)

2. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลอยู่ในช่วงคะแนนใด แสดงว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับนั้น ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

3. วิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiply Regession Analysis) เพื่อค้นหา

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางและการบรรยายประกอบใต้ตาราง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียด ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ	ลำดับ
1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.51	0.81	มากที่สุด	3
2. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.52	0.76	มากที่สุด	2
3. การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม	4.50	0.79	มากที่สุด	4
4. การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.49	0.81	มาก	5
5. การบริหารความเสี่ยง	4.52	0.75	มากที่สุด	1
รวม	**4.51**	**0.78**	**มากที่สุด**	**-**

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 การบริหารความเสี่ยง ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.75) รองลงมา คือ ด้านที่ 2 การมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.76) และต่ำสุด คือ ด้านที่ 4 การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.81)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียด ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	4.54	0.77	มากที่สุด	4
2. ด้านจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่น	4.54	0.77	มากที่สุด	4
3. ด้านส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านและใฝ่รู้	4.45	0.88	มาก	9
4. ด้านการปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม	4.54	0.74	มากที่สุด	3
5. ด้านการจัดบรรยากาศ	4.53	0.77	มากที่สุด	5
6. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.52	0.80	มากที่สุด	8
7. ด้านการนิเทศการเรียนการสอน	4.55	0.75	มากที่สุด	2
8. ด้านส่งเสริมให้ใช้การวิจัย	4.53	0.79	มากที่สุด	6
9. ด้านส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา	4.56	0.73	มากที่สุด	1
10. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.52	0.78	มากที่สุด	7
รวม	**4.53**	**0.78**	**มากที่สุด**	**-**

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 9 ด้านส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.73) รองลงมา คือ ด้านที่ 7 ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.75) และต่ำสุด คือ ด้านที่ 3 ด้านส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านและใฝ่รู้ ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = 0.88)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษกรุงเทพมหานคร เขต 2

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียด ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 วิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม (Y_{tot})

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	β	Std.Error	Beta		
ค่าคงที่(Constant)	0.550	0.110		4.977	0.000
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโดยภาพรวม (X_{tot})	1.337	0.126	1.367	10.570	0.000
การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม (X_3)	-0.339	0.128	-0.377	-2.651	0.008
การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X_1)	0.212	0.067	0.221	3.149	0.002
การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม (X_4)	-0.327	0.114	-0.361	-2.883	0.004
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) = .888					
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) = .789					
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) = .787					
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) = .2943					

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มีตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม (X_3) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X_1) และการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .888 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ .789 หมายถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม (Y_{tot}) ด้านการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม (X_3) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X_1) และด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม (X_4) ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เท่ากับร้อยละ 78.90 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอย ได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 0.550 + 1.337(Xtot) + -0.339(X3) + 0.212(X1) + -0.327(X4)$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้าน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาให้ทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ผู้มีส่วนร่วมเห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้พร้อมทั้งยังส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความสำคัญต่อบุคคล ผลักดันให้บุคลากรแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและต่อยอดแนวคิด นวัตกรรม มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี และสามารถถ่ายทอดสู่แนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ และส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้ อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร พงษ์เนตร เรื่องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และด้านการคิดสร้างสรรค์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม (ศิริพร พงษ์เนตร, 2564) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัชร สิทธิชาติบูรณะ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารความเสี่ยง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม (ธนวัชร สิทธิชาติบูรณะ, 2566) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิรญา สายศิริสุข เรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตนวลจันทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นให้บรรลุจุดสูงสุดขององค์กรเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้เกิดการสร้างนวัตกรรม ผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ด้วยการมีวิสัยทัศน์ ที่กว้างไกลมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความยุติธรรม ตลอดจนมีความภูมิใจที่ได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงองค์กรให้บรรลุจุดมุ่งหมาย สนับสนุนการทำงานเป็นทีมเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการวางแผนระยะยาวเพื่อการบริหารงานในสภาวการณ์เปลี่ยนแปลง ผู้บริหารมีความกล้าเสี่ยงในการตัดสินใจให้เกิดนวัตกรรม และสามารถยอมรับความล้มเหลวอันเป็นผลมาจากความกล้าเสี่ยง ผู้บริหารเกิดแนวคิดใหม่ ๆ เหนือความคาดหวังในการนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน (ภิรญา สายศิริสุข, 2565)

2. การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการมากยิ่งขึ้น รวมทั้งได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นอย่างดีจากทางหน่วยงานต้นสังกัด และมีการบริหารงานวิชการ อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามที่รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ และเป็นส่วนที่ผู้บริหารจะต้อง ให้ความสำคัญส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารตามบทบาทหน้าที่ และโครงสร้างการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำครูในด้านวิชาการ ทำงานร่วมกับครูกระตุ้นให้คำแนะนำ และประสานให้ครูทุกคนทางานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มอบหมายความรับผิดชอบไปให้ครูทุกคนที่จะหาแนวทางหรือวิธีการที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถการดำเนินการ หรือการจัดกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2554) อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ มณีรัตน์ อภิวัฒนวรรณ เรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมสื่อและ แหล่งการเรียนรู้ (มณีรัตน์ อภิวัฒนวรรณ, 2559) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สายทอง พรมมา เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (สายทอง พรมมา, 2554)

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการทางด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การมีความคิดสร้างสรรค์การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และการบริหารความเสี่ยง เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจมาปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพในองค์กร ทักษะของผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญ ในการสร้างความสำเร็จ และการทำให้เกิดคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษาจากความสามารถของผู้บริหารเอง นับว่าทั้ง 5 ด้านนี้ของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพของการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุพรรษา แสงจันทร์นวล เรื่อง การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปถึงต่ำสุดตามลำดับได้ ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมและพัฒนาครู ซึ่งผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้และด้านการวัดและประเมินผล มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการส่งเสริมและพัฒนาครู มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (สุพรรษา แสงจันทร์นวล, 2563) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Ailin, M. & Lindgren, P. เรื่องภาวะผู้นำด้านนวัตกรรมที่สนับสนุนให้องค์การมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำด้านนวัตกรรมต้องมีวิสัยทัศน์เป้าหมายและกลยุทธ์ด้านนวัตกรรมและต้องส่งเสริม และเชื่อว่านวัตกรรมเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้

องค์การประสบความสำเร็จ ภาวะผู้นำด้านนวัตกรรมจะต้องมีพันธสัญญา ที่มุ่งมั่นในการริเริ่มการเป็นภาวะผู้นำด้านนวัตกรรม ซึ่งจะได้รับมุ่งเน้นสนับสนุนภาวะผู้นำในเชิงกลยุทธ์ จากกิจกรรมนวัตกรรมขององค์การมีบทบาทในระดับกลยุทธ์ และระดับปฏิบัติการด้านนวัตกรรมมีเทคนิคในการจัดการนวัตกรรม และการมีเครือข่าย และพันธมิตรด้านนวัตกรรม (Ailin, M. & Lindgren, P., 2008)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วม จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารมีการทำงานร่วมกัน แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความรู้ รับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และพบว่า การบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านและใฝ่รู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงควรเสริมสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดการอ่านอย่างต่อเนื่องตามความเหมาะสมกับวัยอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้สื่อการอ่านที่หลากหลาย ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ ร่วมมือกันดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา และสร้างแบบอย่างที่ดีในการอ่าน สู่การมีนิสัยรักการอ่านที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ยังพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ได้แก่ การสร้างบรรยากาศในการสร้างสรรค์นวัตกรรม การคัดเลือกคนเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม การสร้างทีม การจัดการทีมนวัตกรรม การให้รางวัลในการสร้างนวัตกรรม การพัฒนาทักษะ การค้นหาและทำงานร่วมกับผู้สนับสนุนเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มากยิ่งขึ้น ซึ่งควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งต่อการบริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป และบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อนำข้อค้นพบมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

จันทรานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.

ธนวัชร สิทธิชาติบูรณะ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 7(2), 422-437.

บริพัฒน์ สารผล. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

พรพิมล อินทรรักษา. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 6(3), 115-129.

ภิรญา สายศิริสุข. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตนวลจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(8), 419-433.

มณีรัตน์ อภิวัฒนวรรณ. (2559). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์ปรัญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2554). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). สงขลา: บริษัทนาศิลป์.

รุจิรัตน์ นาคะรัมภะ. (2554). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิริพร พงษ์เนตร. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สายทอง พรมมา. (2554). สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุพรรษา แสงจันทร์นวล. (2563). การบริหารงานวิชาการดำนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

Ailin, M. & Lindgren, P. (2008). Conceptualizing strategic innovation leadership forcompetitive survival and excellence. Journal of Knowledge Globalization, 1(2), 87-108.